

Ruben Willaert
restauratie & archeologie

Archeologisch vooronderzoek begraafplaats Kortemark

Rapport 33

Ruben Willaert bvba

Bloemisterijstraat 6

B-8340 Sijsele

T 0032 50 36 28 20

F 0032 50 50 00 19

info@rubenwillaert.be

www.rubenwillaert.be

Colofon

Ruben Willaert bvba

Auteur: Demey Dieter

Foto's en tekeningen: Ruben Willaert bvba

In opdracht van: Gemeente Kortemark

D/2013/12.814/4

© Ruben Willaert bvba, Sijsele, 2013

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUD

Inhoud.....	3
1. Inleiding	5
1.1. Kader	5
1.2. Onderzoekopzet en uitgangspunten	5
1.3. Ruimtelijke situering	5
1.3.1. Algemeen	5
1.3.2. Fysische geografie	6
1.4. Archeologische verwachting	7
2. Methode	9
3. Resultaten	11
4. Conclusies en aanbevelingen	17
4.1. Conclusies.....	17
4.2. Aanbevelingen.....	17
5. Literatuur	18

 Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	West-Vlaanderen
Gemeente:	Kortemark
Kadastrale gegevens:	Afdeling 1, sectie C, percelen 1048N3 en 1046 ^E
Opdrachtgever:	Gemeente Kortemark
Projectverantwoordelijke: (vergunninghouder):	Demey Dieter Ruben Willaert bvba T: 050/36 28 20 E: info@rubenwillaert.be
Bevoegde overheid:	Agentschap Onroerend Erfgoed Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1.2 bus 92 8200 Brugge (Sint-Michiels) T: 050 24 81 50 E: sam.dedecker@rwo.vlaanderen.be
Wetenschappelijke begeleiding:	-
Metaaldetectie:	Demey Dieter
Nr. opgravingsvergunning:	2012/532
Nr. vergunning metaaldetectie	2012/532 (2)
Projectcode:	KORT-13
Uitvoering van het veldwerk:	23/1/2013 – 24/1/2013
Beheer en plaats documentatie:	Onroerend Erfgoed-buitendienst West- Vlaanderen (Stadenstraat 39, Zarren)
Beheer en plaats van stalen en vondsten:	Onroerend Erfgoed-buitendienst West- Vlaanderen (Stadenstraat 39, Zarren)
Opp. Projectgebied:	0,5 ha
Opp. Onderzocht gebied:	0,055 ha
Coördinaten projectgebied:	X 57206.4 – Y 191921.7 X 57278.1 – Y 191921.9 X 57206.2 – Y 191820.7 X 57278.2 – Y 191 820.5

1. INLEIDING

1.1. KADER

De gemeente Kortemark plant de uitbreiding van de gemeentelijk begraafplaats aan de Torhoutstraat te Kortemark (gem. Kortemark). Omdat de geplande inrichting eventueel aanwezig archeologisch erfgoed in de ondergrond zou aantasten, is door het agentschap Onroerend Erfgoed (OE) van de Vlaamse Overheid aanbevolen om op deze locatie een archeologische terreininventarisatie door middel van proefsleuven uit te voeren.

Deze terreininventarisatie is uitgevoerd door het archeologisch projectbureau Ruben Willaert bvba in opdracht van de gemeente Kortemark. Het terreinwerk is uitgevoerd op 23 en 24 januari 2013. Uitwerking en rapportage van de onderzoeksresultaten zijn uitgevoerd tussen 25 januari en 12 februari 2013.

1.2. ONDERZOEKSOPZET EN UITGANGSPUNTEN

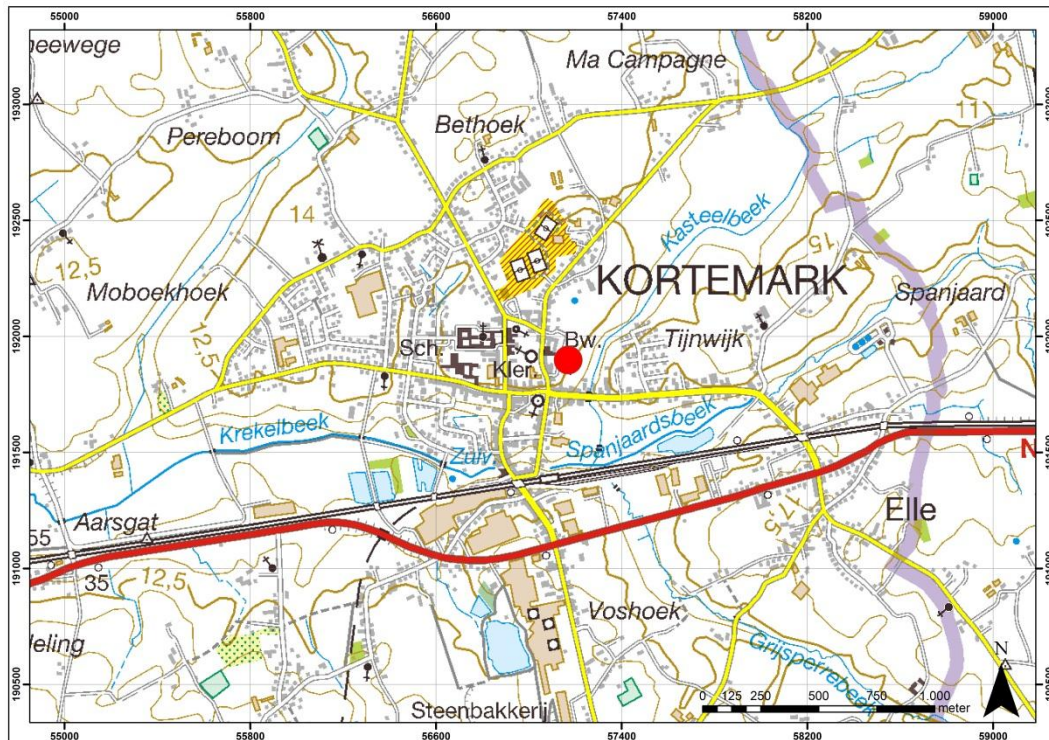
Doel van onderhavig onderzoek was het vlakdekkend archeologisch inventariseren van de uitbreidingszone. Uitgangspunten voor het onderzoek vormden de bijzondere voorwaarden opgenomen in de vergunning voor uitvoering van een archeologische prospectie met ingreep in de bodem 2012/532.

Het veldwerk en de uitwerking van de onderzoeksresultaten zijn uitgevoerd door D. Demey (archeoloog en projectverantwoordelijke) en L. Ryckebusch (archeoloog). Het onderzoek is administratief begeleid door S. De Decker (erfgoedconsulent OE). M. Dewilde (erfgoedonderzoeker OE) bezocht dagelijks de planlocatie en adviseerde bij de interpretatie van de vindplaats. Prof. Dr. W. De Clercq (UGent) adviseerde bij de determinatie van het aardewerk. De terreininventarisatie is uitgevoerd in samenwerking met landmeter-expert G. Barbier (AR-TO, Brugge). Het kraanwerk is uitgevoerd door dhr. H. Delanghe (NV Debrabandere, Veurne).

1.3. RUIMTELIJKE SITUERING

1.3.1. ALGEMEEN

De planlocatie ligt in West-Vlaanderen, op het grondgebied van de gemeente Kortemark. Het circa 0,5 ha groot terrein situeert zich op de oostrand van de dorpskern. De planlocatie ligt ten oosten van de Torhoutstraat en ten noorden van de Lichterveldestraat. De planlocatie heeft als kadastrale omschrijving: Kortemark, 1e afdeling, sectie C, percelen 1048N3 en 1046E en was voor aanvang van de inventarisatie in gebruik als weiland.

Figuur 1. Situering planlocatie

1.3.2. FYSISCH GEOFRAFIE

De gemeente Kortemark situeert zich op de grens van de Vlaamse zand- en zandleemstreek. De Quartairgeologische kaart van Vlaanderen schaal 1:20.000 situeert ter hoogte van de projectlocatie oppervlakkig eolisch zand uit het laat Weichseliaan (code *ELPw*), d.i. de periode van circa 18.000 tot 11.000 jaar geleden. Daaronder bevindt zich alluviaal zand of klei uit het Laat Weichseliaan (code *FLPw*). Aangenomen wordt dat het gecombineerd quartair dek een vijftal meter dik is. Op de zuidoostgrens van de planlocatie beschrijft de geologische kaart tardiglaciale tot holocene beekafzettingen bovenop de laatpleistocene sedimenten (profiel 1a, code *FH* op *ELPw* op *FLPw*). Verwacht wordt dat de beekafzettingen maximaal 3 m dik zijn.¹

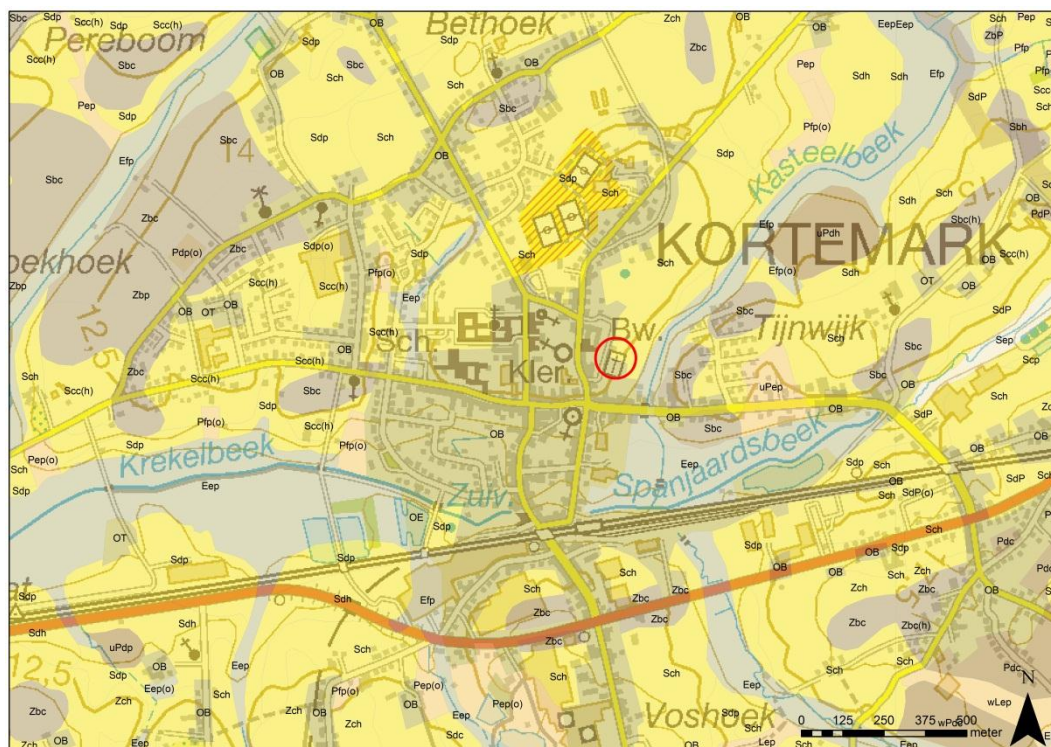
De Bodemkaart van Vlaanderen, schaal 1:20.000 beschrijft ter hoogte van de projectlocatie buiten het beekdal zwak gleyig, lemig zand met een verbrokkelde humus en, of ijzer B horizont (code *Sch*). In het beekdal is zeer natte klei gekarteerd (code *Efp*).

In het plangebied varieert het maaiveld tussen +11,21 en 8,11m TAW (Tweede Algemene Waterpassing).

Het terrein loopt af in oostelijke richting naar de Kasteelbeek (van 11,21m tot 9,82 m +TAW, d.i. een helling van 4 à 5%). In het zuidelijke deel van de planlocatie (oostelijk eind van sleuven 5 tot 7) is het terrein verder in reliëf gesteld door een steilrand van de destijds meanderende Kasteelbeek (circa 1m bijkomend niveauverschil). De Kasteelbeek heeft een vrij smalle vallei en

¹ <http://Geo-Vlaanderen.GisVlaanderen.be>; textuurbeschrijvingen en diktes van respectievelijk de Formaties van Gent en Kaaskeke zijn ontleend aan Bogemans & Baeteman 2006, 12-14.

dient gesitueerd in het bovenloopse stelsel van het deelbekken van de IJzer (via de Handzamevaart).

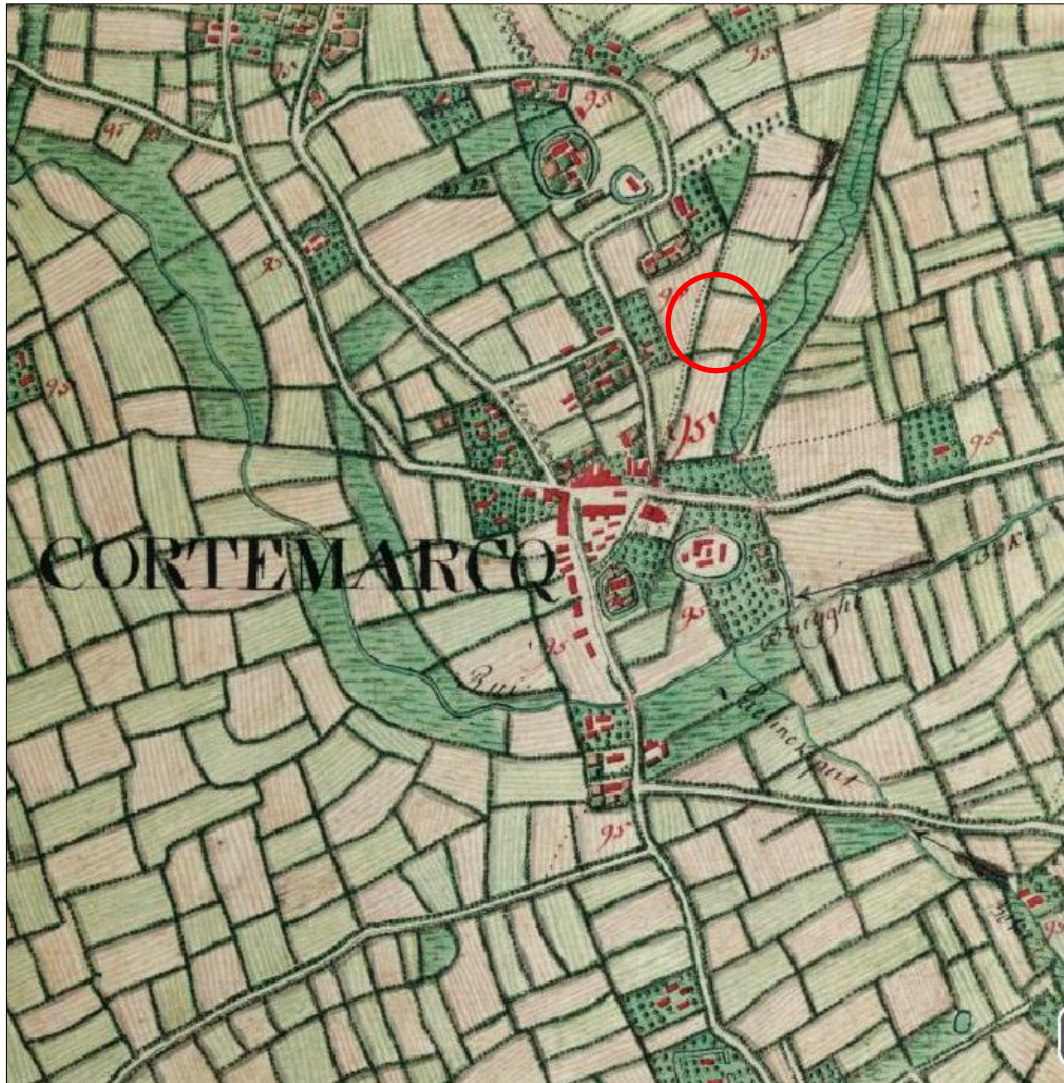
Figuur 2. Globale situering van de planlocatie (rood) op de Bodemkaart

1.4. ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

De uitbreiding van de gemeentelijke begraafplaats is voorzien in een gebied waarvoor een onbekende archeologische verwachting geldt. De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) beschrijft binnen de planlocatie geen bekende archeologische vindplaatsen.

In de bijzondere voorwaarden opgenomen in de vergunning 2012/532 wordt gewezen op de nabijheid van de oude, middeleeuwse dorpskern van Kortemark. De planlocatie situeert zich op ongeveer 150m ten noordoosten van de oorspronkelijke Sint-Bartholomeuskerk.

Een projectie op de Ferrariskaart leert dat het plangebied geen deel uitmaakt van de 18de-eeuwse woonkern maar veeleer moet worden gesitueerd in de periferie, op de akkers en weilanden die het postmiddeleeuwse dorpsweefsel omgeven. Of de planlocatie dan wel interfereert met het oudere middeleeuwse woonweefsel is niet bekend.

Figuur 3. Projectie uitbreidingszone op laat 18^e eeuwse Ferrariskaart

2. METHODE

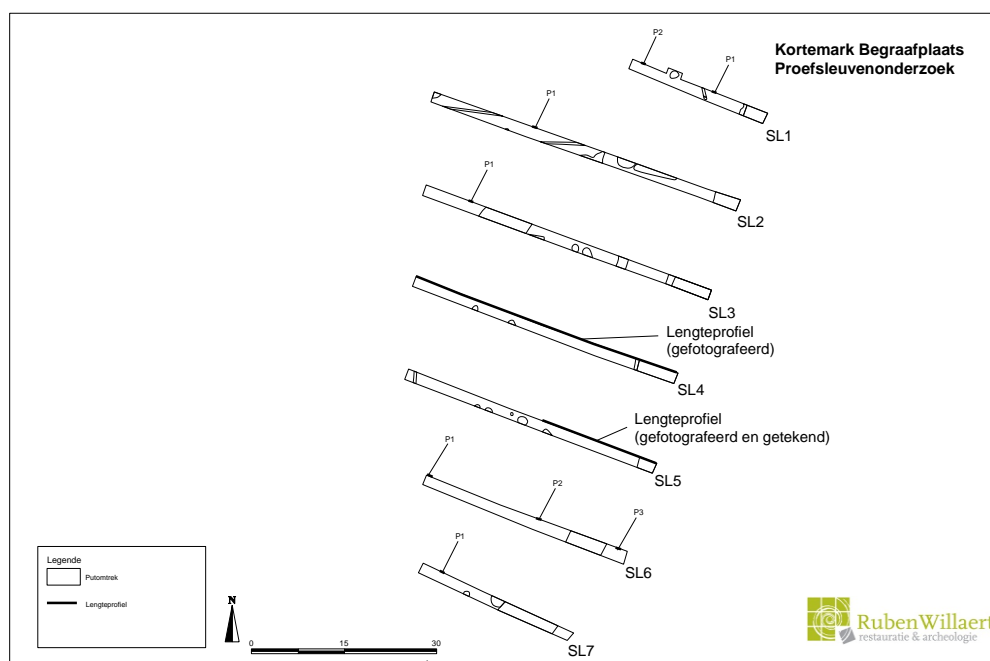
2.1 Algemeen

De planlocatie is geïnventariseerd door middel van 7 proefsleuven. De proefsleuven hebben een gecombineerde lengte van 276.1 m, d.i. een dekking van 11% van het plangebied.

De archeologische inventarisatie is uitgevoerd conform de bijzondere voorwaarden opgenomen in de vergunning voor een archeologische inventarisatie 2012/532. Afwijkingen vormden onderwerp van overleg met de OE erfgoedconsulent en de OE erfgoedonderzoeker.

Er is voor gekozen om geen kijkvensters aan te leggen. Geopteerd werd om de hiertoe beschikbare tijd en middelen aan te wenden voor een gedetailleerdere en intensievere opname van bodemprofielen.

Het plangebied kent immers een constante spreiding van archeologische resten. Het betreft hoofdzakelijk een spreiding van keramisch vondstmateriaal zonder duidelijke samenhang met herkenbare bodemsporen. Geoordeeld werd dat een accurate waardebeoordeling van de archeologische resten binnen het plangebied niet zozeer een omvangrijkere staalname (door middel van kijkvensters) genoodzaakte, maar een degelijk begrip van de genese en opbouw van de ondergrond.

Figuur 4. Toegepaste methoden

2.2 Aanleg en documentatie van de proefsleuven

Het graafwerk is uitgevoerd met een 34 ton rupskraan met gladde bak. Tijdens de inventarisatie is één sporenvlak machinaal aangelegd. De ontgravingsdiepte varieert en is steeds gekozen in functie van de verwachte leesbaarheid van de archeologische sporen. Het plan van aanpak voorzag in de aanleg van continue proefsleuven haaks op de Kasteelbeek. Er is uitgegaan van een

afstand van 15 m tussen de sleuven. De opgravingsvlakken zijn digitaal geregistreerd op het terrein met een robotic total station.

Tijdens de terreininventarisatie is de profielopbouw van het onderzoeksterrein bestudeerd door middel van 8 profielkolommen en 2 lengteprofielen. Bij de profielkolommen is telkens ongeveer 2 m schoongemaakt en gefotografeerd en beschreven. Indien nodig zijn de secties doorgezet tot 60 cm beneden het opgravingsvlak. In proefsleuf 4 is het volledig noordprofiel opkuist en gefotografeerd. In proefsleuf 5 is 16 meter van het noordprofiel, dichtst tegen de Kasteelbeek, opgekuist, gefotografeerd en op schaal ingetekend. De profielsecties en –kolommen zijn zo gekozen, dat ze representatief zijn voor de vastgestelde verschillen in bodemopbouw.

Er is gekozen voor een minimale spoorbewerking. De waarnemingen in vlak en profiel volstonden immers voor een globale vindplaatstypering. Ook het vondstmateriaal dat is verzameld bij de aanleg van de sleuven leverde een werkbare datering van de waargenomen archeologische fenomenen.

Bij het aanleggen van de sleuven en profielen zijn vondsten met de hand verzameld, hetzij per spoor. Bij het ontbreken van geassocieerde archeologische sporen zijn aanlegvondsten verzameld in vakken van 5x2m.

Met betrekking tot het verzamelen van keramiek (excl. sub-recent), vuursteen en andere natuursteen is gestreefd naar volledigheid. Bij glas en vondsten met een metalen component en bouwresten is niet gestreefd naar volledigheid maar naar representativiteit en datering van waargenomen bodemsporen en lagen.

Met betrekking tot de metaaldetectie dient opgemerkt dat deze beperkt bleef het controleren van de opgravingsvlakken en het stort. Reden hiertoe was het ontbreken van zgn. ‘tussenvlakken’ net boven de opgravingsvlakken en omdat permanent begeleiden van de afgraving de kraan te veel zou ophouden.

2.3 Uitwerking en databeheer

Tijdens de basisuitwerking zijn de opgravingsdata geadministreerd en gedigitaliseerd, het vondstmateriaal geteld en verwerkt en is over het terreinwerk en de uitwerking gerapporteerd. De vondsten zijn tijdens de basisverwerking bewaard in het depot van Ruben Willaert bvba. Alle archeologische vondsten en data die tijdens de opgraving zijn verzameld en aangelegd, zijn eigendom van de grondeigenaar.² Conform de overeenkomst tot het uitvoeren van de archeologische prospectie tussen Ruben Willaert bvba en de gemeente Kortemark zullen de vondsten en het opgravingsarchief na afronding van het onderzoek ondergebracht worden in het OE depot in Zarren.

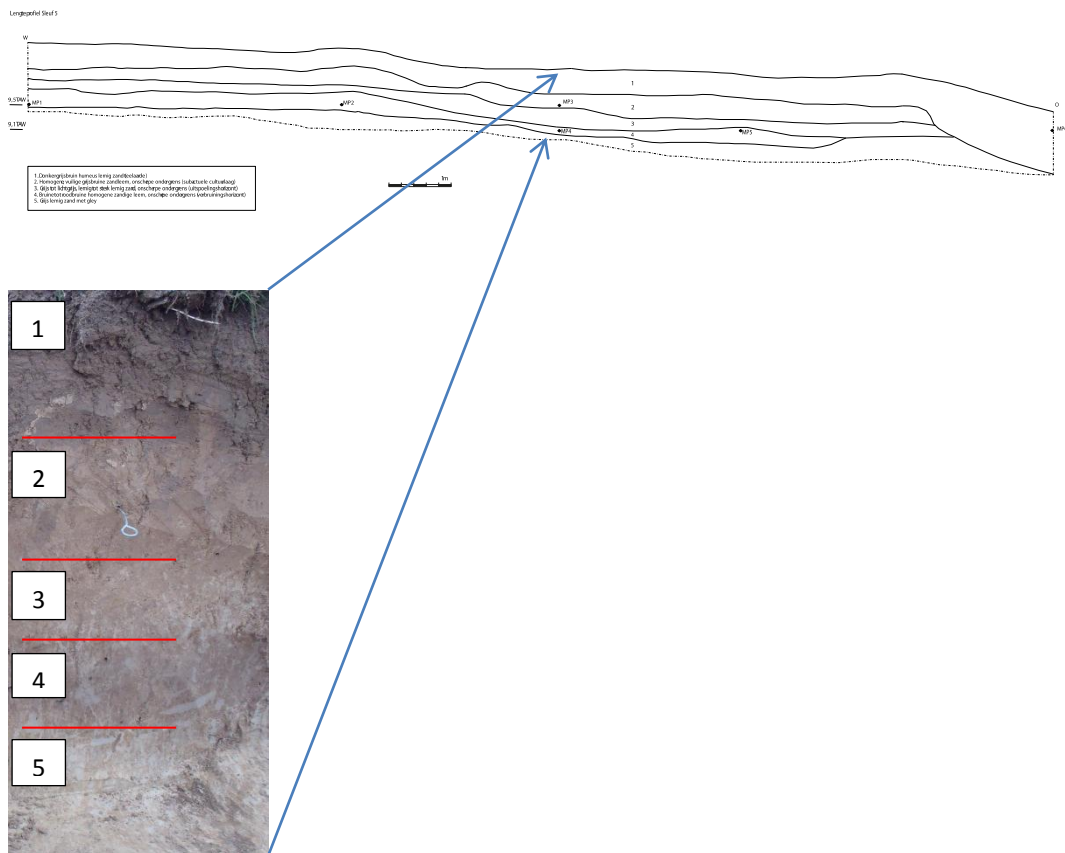
² De ontsteker met vondstnr.6 is overgedragen aan Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen (DOVO).

3. RESULTATEN

3.1 Profielopbouw en bodems

De ondergrond van de planlocatie kent een vrij homogene opbouw. Het gedocumenteerde profiel in sleuf 5 is representatief voor de bodemopbouw van een groot deel van de planlocatie. Onder een 30 tot 40 cm dikke laag teelaarde bevindt zich een gehomogeniseerde vuile, grijzig bruine zandleem met onscherpe ondergrens. Regelmatig is lichter gekleurde grond in deze laag 2 opgewerkt, waardoor ze de indruk geeft van een subrecente cultuurlaag. Gecombineerd zijn lagen 1 en 2 gemiddeld slechts 70 cm diep. Dit is te ondiep om laag 2 te kunnen interpreteren als het resultaat van profielverbetering door bijvoorbeeld mengwoelen of diepploegen, waarbij de ondergrond naar verwachting 1,5 tot 2 m diep zou zijn geroerd.³ Meest waarschijnlijk is het perceel in de voorbije decennia wat opgehoogd en is de ondergrens van de actuele bouwvoor geleidelijk hoger komen te liggen en de oorspronkelijke ondergrens van de teelaarde door biologische activiteit opnieuw vervaagd.

Onder de (subactuele) cultuurlagen komt lemig tot sterk lemig zand of zandige leem voor. Het grovere sediment heeft een grijs tot lichtgrijs voorkomen en is geïnterpreteerd als een verweringshorizont waaruit klei- en leempartikels onder invloed van percolerend regenwater zijn gespoeld (laag 3). Het fijnere sediment heeft een homogene, rood- tot koffiebruin voorkomen en is geïnterpreteerd als een (lichte) kleiaanrijkhshorizont of zgn. Bw horizont (laag 4). De gecombineerde dikte van beide horizonten is 30 à 40 cm.

Figuur 5. Profielopbouw in sleuf 5: inzet met detail bodemopbouw (maaiveldhoogte 10,27 m +TAW)

³ Heunks 1995, 10.

Het archeologisch relevant niveau situeert zich direct onder de (subactuele) cultuurlagen, d.i. op gemiddeld 70 cm –Mv. Op deze diepte, in laag 3 en laag 4, komen archeologische resten meest frequent voor onder de vorm van vondstenspreidingen. Door bovenbeschreven bodemchemische processen worden delen van archeologische bodemsporen mee verweerd en uitgespoeld, waardoor deze nog zelden herkenbaar zijn. Een slechte conservering of leesbaarheid van archeologische grondsporen is karakteristiek voor de zgn. verbruinde bodems. De problematiek is goed bekend van archeologische onderzoeken in zandlemig Vlaanderen en Nederlands Limburg waar diepe verbruining is vastgesteld bij lemige sedimenten in zowel primaire als secundaire positie. Door een combinatie van chemische en fysische verwerking vervagen de subtiele kleurverschillen die archeologische spoorvullingen laten onderscheiden van het ongeroerd moedermateriaal. In voorkomend geval indiceert enkel antropogene bijmenging als fragmenten houtskool, verbrande leem en, of archeologische vondsten als aardewerk of vuursteen nog de aanwezigheid van de gedegradeerde antropogene sporen en de potentiële locatie van diepere spoorresten.

Het tweede archeologisch relevant niveau situeert zich op gemiddeld 105 cm –Mv. Onder de verweringshorizonten is hier in de meeste gevallen gleyig zand aangetroffen (laag 5). In de laagst gelegen sleuven betreft het evenwel zandige klei. Vermoed wordt dat in beide gevallen onder de verweringshorizonten laatpleistoceen alluvium is aangesneden.

Het oude dal van de Kasteelbeek is aangetroffen op het oostelijk eind van sleuven 6 en 7. De westelijke grens van het beekdal wordt hier op het terrein gemarkeerd door een bewaarde steilrand. In het beekdal is een opeenvolging van klei op zand vastgesteld tussen 7,9 en 6,7 m +TAW. Een (weliswaar grillig) gelaagde horizontale structuur is waargenomen in het wat kleilig zand en is indicatief voor een alluviale sedimentatie binnen de dynamische context van de meanderbuitenbocht. Onder dit zand is zware zandige klei aangetroffen. Verondersteld wordt dat hier opnieuw laatpleistoceen alluvium is vertegenwoordigd.

Figuur 6. Beekafzettingen op het oostelijk eind van sleuf 6 (profiel 3)

3.2 Archeologische waarnemingen

Bij de terreininventarisatie zijn verspreid over zes van de zeven proefsleuven 14 archeologisch relevante bodemsporen geregistreerd. Vertegenwoordigde spoorcategorieën zijn greppels en kuilen. Spoor 2 in sleuf 2 werd aanvankelijk herkend als waterput maar een boring in de spoorvulling leerde dat deze zeer ondiep was (circa 10 cm).

Meest geconcentreerd komen de greppels en kuilen voor in de noordelijke helft van de planlocatie, in sleuven 1 tot 3. In de zuidelijke helft van het plangebied is een ielere, doch evenzo constante spreiding van archeologische bodemsporen vastgesteld. Voor een beschrijvend overzicht van de archeologisch relevante bodemsporen wordt verwezen naar onderstaande tabel. Voor een kaartbeeld wordt verwezen naar figuur 7.

Figuur 7. Alle sporenkaart

In het merendeel van de bodemsporen (*n*9) is handgevormd aardewerk aangetroffen. Op grond van het geassocieerd vondstmateriaal is voor deze sporen een meest waarschijnlijke datering vooropgesteld in de Metaaltijden of Romeinse periode. Het kaartbeeld in figuur 8 dient aangevuld met spoor 1 in sleuven 4 en 7. Hoewel geen handgevormd aardewerk is gevonden in de sporen zelf indiceren aard van de spoorvullingen en omgevende losse vondsten een soortgelijke datering. Kuil 1 in sleuf 2 vertegenwoordigt een jongere periode. Op grond van aangetroffen ontstekers wordt een datering in de periode 1914-1918 vooropgesteld.

Tabel 1. Spoorbeschrijvingen (lijst met afkortingen in bijlage)

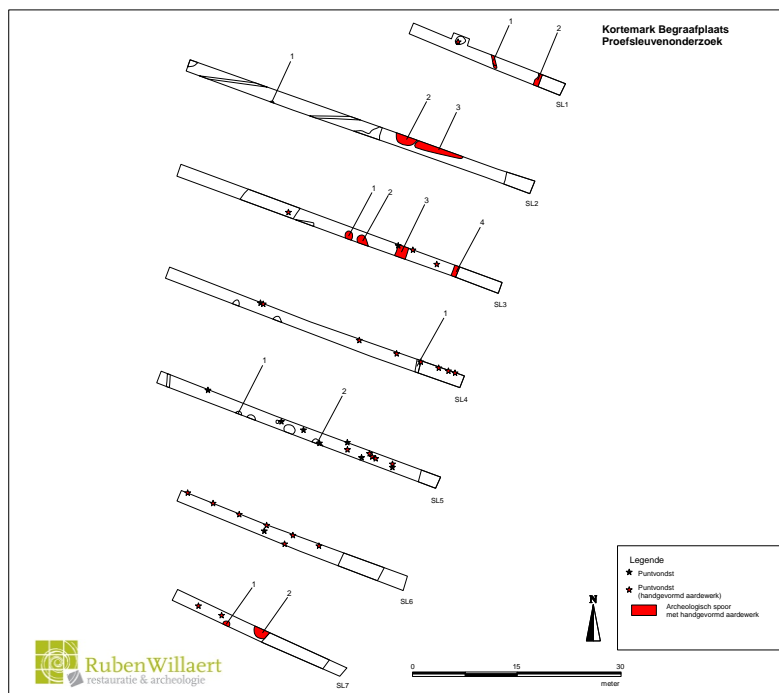
Sleuf	Vlak	Spoor	Vulling	Kleur	Textuur	Insluitsel	Opmerking
1	1	1	1	GR	ZS2	HK, AWH	
1	1	1	2	LBRGR	ZS2	HK	
1	1	2	1	GR	ZS2	AWH	
1	1	1001	1	GRBR	ZS2		
1	1	1002	1	GRBR	ZS2	HK	
1	1	1003	1	GRBR	ZS2	HK BAKST	
2	1	1	1	BRGR	ZS2	MXX	
2	1	2	1	BR	ZS2	HK, AWH	
2	1	3	1	BRGR	ZS2	HK, AWH, SVU	
2	1	999	1	GRBR	ZS2		
3	1	1	1	BRGR	ZS3	HK AWH	
3	1	2	1	BRGR	ZS3	HK AWH	
3	1	3	1	GR	ZS3	HK AWH SVU	
3	1	4	1	LGR	ZS3	AWG AWH	
4	1	1	1	LGRWT	ZS1	HK	
4	1	999	1	BRGR	ZS3		
4	1	3002	1	GR	ZS2	HK AW	
5	1	1	1	GR	ZS2	HK	
5	1	2	1	GR	ZS3	HK SVU AW	
6	1	3100	1	GR	KS3		BEEK
6	1	3101	1	GR	ZK		BEEK (GELAAGD)
6	1	3102	1	GR	KZ2		
7	1	1	1	GRBR	KS2	AWH HK	
7	1	2	1	GRBR	KS2	AWH HK	
7	1	1001	1	BR	KS2	AWG BKSTN	
7	1	2007	1	BR	KS2		

De hoeveelheid aardewerk in prehistorische techniek die verspreid over de planlocatie is gevonden ($n=120$) is opmerkelijk hoog te noemen. Bij recent geïnventariseerde (delen van) nederzettingsterreinen en grafvelden uit grosso modo dezelfde pre- en protohistorische perioden is bij gelijkaardig onderzoek doorgaans maar half zoveel handgevormd aardewerk verzameld.⁴ Binnen actuele planlocatie kan bezwaarlijk een concentratiezone voor het aardewerk aangewezen worden. Er is sprake van een constante spreiding over alle sleuven.

De handgevormde waar is in de meeste gevallen sterk gefragmenteerd en daardoor weinig diagnostisch. Een algemene datering in de Metaaltijden (Bronstijd/IJzertijd) of Romeinse periode lijkt in de meeste gevallen aangewezen. Het gaat om matig hard, onregelmatig gebakken aardewerk, hoofdzakelijk verschaald met potgruis (chamotte) en in mindere mate met organisch (plantaardig) materiaal en kwarts. Een mogelijk fragment van een stafband aplek en een vermoed oor kunnen verwijzen naar de Bronstijd of Vroege IJzertijd (respectievelijk v2 uit greppel 1 in sleuf 1 en v5 uit greppel 3 in sleuf 2). Occasionele patronen van kamstrepen (v22, losse vondst sleuf 4) en indrukken van spatel (v8 uit kuil 1 in sleuf 3) verwijzen meest waarschijnlijk naar de periode vanaf de Late IJzertijd (vroeg La Tène).

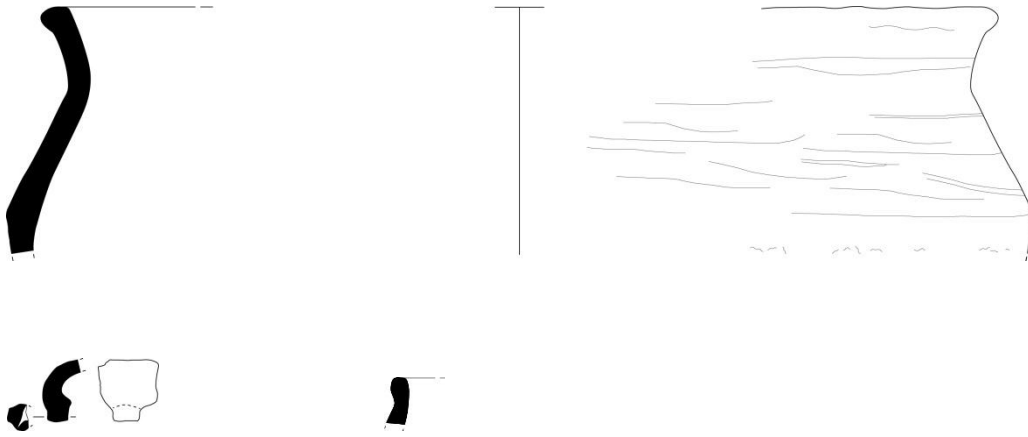
⁴ Bij Poperinge zijn bij een (deel van) een IJzertijd erf een 50 tal scherven verzameld bij een 11,7% sondage van een oppervlakte van 5000m² (cf. Demey 2011). Bij Vleteren zijn bij een grafveld en (deel van) nederzetting uit de IJzertijd tot Romeinse periode een 100 tal scherven verzameld bij een 13% sondage van een oppervlakte van circa 18000m² (cf. Demey 2012).

letwat diagnostisch is het bijna volledig aardewerkprofiel v44 dat is teruggevonden in de verbruiningshorizont midden in sleuf 6 (op circa 9,3 m +TAW). Het betreft een geknikte pot met licht uitstaande, afgeplatte rand, met gegladde buitenkant. De buitenkant is besmeten in de zone onder de schouderknik. (Zwaar) besmijten sluit meest aan bij de IJertijdtraditie maar werd ook nog gedaan in de Romeinse tijd. Het geknikt profiel verwijst zowel naar de Bronstijd, als IJertijd of Romeinse tijd.

Figuur 8. Spreiding van het handgevoerd aardewerk (rood)

De lithische component binnen het plangebied is vertegenwoordigd door 4 (fragmenten van) vuurstenen afslagen. De fragmenten zijn niet diagnostisch. Twee items zijn gerecupereerd uit de greppels die zijn aangetroffen in de noordelijke sleuven 2 en 3 (v5 en v14).

Figuur 9. Selectie handgevormd aardewerk (schaal 1/3): boven de geknikte pot v44, onder v5 en v45

3.3 Interpretatie en evaluatie

Een identificatie van het vindplaatstype is gezien de beperkte afgraving vrij moeilijk. Bovendien is het gezien het weinig diagnostisch karakter van het verzamelde aardewerk niet uit te sluiten dat meerdere pre- en protohistorische perioden vertegenwoordigd zijn binnen de grenzen van het plangebied. Greppelsegmenten en kuilen behoren tot het sporenspectrum van pre- en protohistorische erven. Met name in de Late IJzertijd en Romeinse periode vormen de greppels de meest karakteristieke/ best herkenbare elementen van boerderijsites. Ook de grote hoeveelheid aardewerk kan verklaard worden door de aanwezigheid van een nederzetting (in de directe omgeving).

Landelijke nederzettingen uit deze perioden zijn in de regio nog slecht bekend. Actuele observaties kunnen worden gekoppeld aan de het noodonderzoek dat is uitgevoerd door de Universiteit Gent in 1992 op de site Kortemark-Koutermolenstraat, alsook aan ruimere luchtfotografische prospecties.⁵ Destijds al werd een Bronstijd en Late IJzertijd occupatie van het brede plateau tussen de Waterhoenbeek, Krekelbeek en Kasteelbeek gesuggereerd.

⁵ Bourgeois & Meganck 1993; Bourgeois e.a. 1998.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1. CONCLUSIES

De gemeente Kortemark plant een uitbreiding van de gemeentelijke begraafplaats aan de Torhoutstraat te Kortemark. Het archeologisch projectbureau Ruben Willaert bvba heeft op 23 en 24 januari 2013 de 0,5 hectare grote planlocatie archeologisch geëvalueerd door middel van zeven proefsleuven. Doelstelling van het onderzoek was na te gaan of er op de planlocatie archeologische vindplaatsen aanwezig kunnen zijn die aangetast of vernield kunnen worden naar aanleiding van de geplande uitbreiding.

Bij de terreininventarisatie zijn verspreid over het gehele plangebied archeologische resten aangetroffen. Het gaat om 14 archeologisch relevante bodemsporen (kuilen en greppelsegmenten), meer dan 120 fragmenten aardewerk, 4 vuursteenfragmenten, een ontsteker, een niet nader geïdentificeerd fragment ijzer en een fragment natuursteen.

Voor het overgrote deel van de bodemsporen (*n*11) en van het vondstmateriaal (*n*120) kan met zekerheid een pre- of protohistorische datering worden vooropgesteld.

Vermoed wordt dat zich binnen de grenzen van de planlocatie (deel van) een nederzettingsterrein uit de Bronstijd, IJzertijd en, of Romeinse periode bevindt.

4.2. AANBEVELINGEN

Op grond van aard en spreiding van de geïnventariseerde archeologische resten lijkt aanvullend archeologisch terreinonderzoek van de gehele planlocatie aangewezen. Bij de inrichting van aanvullend onderzoek dient rekening gehouden met:

- de aanwezigheid van nederzettingssporen uit de perioden Bronstijd, IJzertijd en Romeinse tijd;
- de potentiële aanwezigheid van prehistorische afvaldumps (op de rand van of) in het dal van de Kasteelbeek;
- de bovenloopse locatie van de vindplaats aan de buitenbocht van de voormalig meanderende Kasteelbeek resulteert in een laag potentieel op goed bewaarde pollensequenties in het beekdal
- het voorkomen van gehomogeniseerde of verbruinde sedimenten waardoor meest efficiënt met minstens twee opgravingsvlakken dient opgegraven: 1) direct onder de teelaarde waar houtskoolrijke sporen en aardewerkconcentraties opgespoord kunnen worden en 2) onder het gehomogeniseerd sediment waar resten van de diepst ingegraven (paal)kuilen en greppels geobserveerd kunnen worden;
- de vervaging van (delen van) bodemsporen, waardoor losse vondsten gevonden onder de teelaarde best driedimensionaal ingemeten worden opdat vervaagde (delen van) spoorvullingen gereconstrueerd kunnen worden;
- het lemige zand dat gevoelig is voor wateroverlast waardoor opgravingsvlakken op korte tijd onbetreedbaar en onbewerkbaar worden. Niet zozeer het grondwater stelt op de planlocatie een probleem. Best wordt aanvullend onderzoek uitgevoerd in een neerslagarme periode;
- de moeilijke toegankelijkheid van het plangebied met rupskraan: in januari is het terrein benaderd over de braakliggende akkers ten noorden van de planlocatie. Mogelijk vormt dit geen optie wanneer de akkers ingezaaid zijn of gewassen dragen.

5. LITERATUUR

Bogemans F. & Baeteman C., 2006: Toelichting bij de Quartairgeologische kaart, Kaartblad 19-20 Veurne-Roeselare, Vrije Universiteit Brussel en Belgische Geologische Dienst, Brussel.

Bourgeois J. & Meganck M., 1993: Noodonderzoek 1992 op een door luchtfotografie ontdekt site te Kortemark-Koutermolenstraat. Grafheuvels uit de bronstijd en nederzetting uit de late ijzertijd, in: *Westvlaamse Archaeologica* 9, 1-10.

Bourgeois J., Meganck M. & Semey J., 1998: Cirkels in het land. Een inventaris van cirkelvormige structuren in de provincies Oost- en West- Vlaanderen. Deel II, Gent.

Demey D. 2011: Archeologisch vooronderzoek Nieuwe Begraafplaats (Vleteren), Ruben Willaert Rapport, Sijsele.

Demey D. 2012: Archeologisch vooronderzoek Vleterbeek (Poperinge), Ruben Willaert Rapport 15, Sijsele.

Heunks E. 1995: Bedreigingen van het bodemarchief door landbouwkundige bodemtechnische ingrepen: een oriëntatie (RAAP-rapport 100), Amsterdam.